

« cœnarium Dei, Deus meus pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem ventis. Amen. Sicut ignis, qui comburit silvam, et sicut flamma comburens montes; ita persequeris illos in tempestate tua, et impleas facies eorum ignominia, ita ut erubescant, et confundantur et percant. » Sintque maledictiones illas, quas Dominus super filios Israel per Moysen promulgavit super illos, qui bona et villas sancti Martini deprædantur. Sintque maledicti in civitate, maledicti in agro, et in omni loco. Amen. Maledicta cellaria eorum, maledictus fructus ventris eorum, et fructus terre eorum. Amen. Maledicta omnia, quæ illorum sunt, et maledicti egredientes, et regredientes. Amen. Disperdat eos Dominus de terra velociter. Amen. Percutiat eos Dominus de terra velociter. Amen. Percutiat eos Dominus fame et sili, egestate, frigore, et febre, donec pereant. Tradat illos Dominus corruentes ante hostes eorum, sintque cadavera eorum in escam cunctis volatilibus cæli, et bestiis agri. Percutiat eos Dominus ulcere pessimo, scabie quoque et prurigine, amentia et cæcitate. Amen. Palpentque in meridie, sicut pal-

pare colus (solet) cæcus in tenebris. Amen. Et sicut Dominus beato Petro apostolo, eiusque successoribus, cuius vicem tenemus quamvis indigni, potestatem dedit, ut quodcumque ligarent super terram, ligatum esset et in cælis; ita illis si emendare noluerint, cælum claudimus, et terram ad sepeliendum negamus, et demergantur in inferno inferiori, solvantque quod gesserunt sine fine. Amen. Si autem ad pœnitentiam, et emendationem venerint, et secundum nomen culpæ fructus dignos pœnitentiæ fecerint, omnia mala ista avertat Deus ab illis, et nos parati sumus ad recipiendum et orandum pro illis. Si autem ad emendationem noluerint venire, perpetuo anathemate feriantur: ita ecclesiam Dei non intrent, pacem cum Christianis non habeant, nec ullam participationem faciant. Corpus et sanguinem Domini nec in die mortis percipiant; sed æternæ oblivioni traditi, tanquam pulvis ante faciem sicut venti, et cum diabolo et angelis eius perpetuis ignibus tradantur, et sicut lucerna ista extinguitur, sic et extinguantur animæ eorum in fetore inferni. Amen.

PROBATIONES PER AQUAM, IGNITOS VOMERES, ETC.

BENEDICTIO FERRI JUDICIALIS (245).

(Ex cod. Vindob. Theol. 149, olim Augiensi sæc. ix.)

Benedic Domine per invocationem sanctissimi nominis tui ad manifestandum iudicium tuum hoc genus metalli, ut omni dæmonum falsitate procul remota veritas veri iudicii tui fidelibus tuis manifesta fiat. Per Dum.

(245) Pertinet hoc ad purgationem, ut vocari solebat, vulgarem, canonicam, iudicium Dei. Qua de re egimus *Disquis.* 6, c. 3, p. u, p. 553 seqq. ubi genera varia ejusmodi probationum explicavimus, eorumque usum ac facta in Ecclesia, donec penitus abrogarentur, cum in superstitionem, quo nihil proclivius fuit, deflecterent, per nimis frequentem ac promiscuum usum absque legitima auctoritate et discretionem. Inde etiam accidit, ut, successu temporis multiplicarentur ejus species, prioribus abolitis. Factum id quidem initio prudenti Ecclesiæ cautela, ne incertis magis eluderentur iudiciis homines, exempli causa in sortium variis generibus, quarum antiquissima habentur exempla; consultusque a Januario respondet S. Augustinus, *epist.* 55, n. 37 de Sorte per libros divinos, propriumque exemplum narrat *lib. viii Confes.* c. 42; ipse vero in re dubia remittit approbationem eorum tumulo S. Felicis Nolani *ep.* 73. Sed non ita multo post variis in conciliis vetita sunt quæcumque sortes sanctorum veluti in Venetensi, eodem adhuc sæc. v; Agathensi, an. 506, c. 42; Aurelianensi, l. an. 514, c. 20; Altisiodorensi, an. 578, c. 4; in Capitulari etiam Caroli M. an. 789, t. I, p. 243. Add. S. Gregorius M., *hom.* 32 in *Evang.*, t. I, pag. 1591 de Purgatione per juramentum; ad sepulcrum S. Petri nominatim, t. II, opp. p. 1219. Apud Gregorium Turonensem frequens habetur ejusmodi probationum memoria, de juramento etiam, ac duello legibus antiquis et exemplis auctorato, veluti

Benedictio Dei Patris et Filii et Spiritus sancti descendat super hoc ferrum ad discernendum iudicium Dei. Amen.

BENEDICTIO IGNIS ET FERRI SIVE AQUÆ (246).

(Ex cod. Th. Vind. 685 sæc. x vel xi.)

Deus iudex justus, fortis et patiens, qui auctor pacis es, et iudicas æquitatem, respice ad deprecationem

Gondebaldi regis Burgundionum Arianæ ad finem sæculi v; lex Gondebaldi, lex Burgundionum perseverabat adhuc sub S. Sigismundo filio Gondebaldi; scripsit vero Agobardus *adversus legem Gondebaldi et impia certamina, quæ per eam geruntur.* Add. capit. Ansegisi, *lib. iv, c. 13. De iudicio crucis* a Carolo M. permissio, vid. Grets., de Cruce. Quo sanctissimo signo ipsoque sacratissimo Christi nomine ut hodieque, ita jam olim ad superstitiones abusos esse malignos S. Augustinus doluit, *tr. VII, in Joan.*, c. 1, 344.

(246) Initio sæc. v S. Bricius Turonensis fertur se purgasse iudicio ferri igniti, de quo S. Gregorius Turon., *Hist. Franc.* *lib. ii, c. 1, p. 43*, primumque authenticum testimonium apud eundem S. Gregorium, *de Gloria confess.* cap. 76, de S. Simplicio ep. Augustodunensi exstare asserit P. Petrus Brunius presbyter Oratorii in opere Gallico: *Histoire critique des pratiques superstitieuses qui ont séduit les peuples et embarrassé les savants, avec la méthode et les principes pour discerner les effets naturels d'avec ceux qui ne le sont pas.* Ac usum quidem promiscuum hujusmodi probationum superstitiosum facit t. II, p. 221 seq., utpote ex paganismo provenientem, neque a pontificibus vel conciliis auctoratum p. 246. seq. Sicut legibus *Salica, Ripuaria, Longobardica, Capitularibus* item regum Francorum sæc. viii ac deinceps sæc. x, maxime frequentatum constat, inde a fine sæc. vi, ut ex Baluzii utroque Capitularium tomo

nostram, et dirige iudicium nostrum, quia justus es, et rectum iudicium tuum, qui respicis terram et facis eam tremere, et qui per adventum Unigeniti tui Dni nri Jhu Xpi seu passionem mundum salvasti, genusque humanum redemisti, tu hanc aquam vel ferrum igni ferventem sanctifica, et sicuti tres pueros Sydrac. Misac et Abdenaga jussu regis Babilonie civitatis missos in fornacem succensam illæsos salvasti, angelumque tuum mittens exinde eduxisti, et Susannam de falso testimonio eripuisti, ita elementissime dominator oramus, et petimus, ut quisquis innocens de hoc crimine prænominate in hanc aquam manum miserit, vel ferrum portaverit sanam et illesam eam educat, per te salvatorem et redemptorem totius orbis. Qui venturus est jud.

Alia. Omnis sempiternæ Dæ, qui es servator oculorum cordium, te supplices exoramus, ut si homo hic culpabilis est de rebus præfatis, et diabolo ingruente cor ejus præsumserit in hanc aquam igne ferventem sive ferrum ignitum manum suam mittere, tua justissima veritas declaret, et in hujus opere tuam veritatem manifesta, ut per manifestam penitentiam in corpore, anima ejus salvetur in extrema examinatione. Quod si per herbas aut per aliqua maleficia hoc peccatum tegere, celareque voluerit, tuam sanctam dexteram evacuare dignetur per unigenitum Dnm nrm Jhm Xpm, qui venturus est judicare vivos et mort.

JUDICIUM AQUÆ FRIGIDÆ. (147)

(Ex cod. theol. Vind. 511, sæc. x vel xi.)

Cum vis hominem in aquam mittere ad probationem, ista debes facere. Accipe illos homines quos in voluntate habes mittere in aquam (248), et duc eos in ecclesiam, et coram omnibus cantet presbyter missam. Cum autem ad communicationem venerint, antequam communicent, interroget eos sacerdos adjura-

jam ostendit Brunius, neque etiam facta circa has probationes certa et authentica diffusetur, quæ varia profert t. II, habenturque collecta exempla et auctoritates apud Hildebertum Cenomensem et Ivonem, qui etiam rem discutit nonnullis in epistolis, fassus ep. 74 sefellisse probationem. Egit de ea re dudum ante Hincmarus singulari tractatu pro Thietberga Lotharii uxore. Editus vero inter opera Agobardi a Baluzio exstat tractatus *contra damnabilem opinionem putantium divini iudicii veritatem igne vel aquis vel conflictu armorum pateferi*. Scripsit hæc Agobardus vergente sæc. ix. Quo finiente, nihilominus an. 895 in concilio Triburiensi c. 1 et 22 permittitur ritus, uti etiam de proximis sæculis habetur auctoritas in conc. actis apud Labb., t. IX, p. 585 et 1022. Quod Angliam spectat, in qua Emmæ exemplum memoratur in monast. Angl. p. 34, ostenditque Brunius, t. II, p. 196 seq., in Orientem etiam penetrasse. Ritum explorandæ veritatis seu iudicium ferri candentis, quo in dirimendis controversiis gens Ungarica olim utebatur post editionem Claudiopolitanam an. 1550 uberrimis notis illustratum recedit Matth. Belius in apparatu ad Hist. Hung., t. I, p. 191; ex multis pauca ego ad rem ex monumentis Liturg. Alemanniæ edo.

(247) Convenit fere codex Wertinensis. xi, in quo Bernonis abbatis Augiensis Ordo rituum ecclesiastico-

tionem ista, dicens: Adjuro vos homines per Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, et per sanctam Trinitatem, et per invocationem unigeniti Filii, et per vestram christianitatem, quam suscepistis et per sanctum Evangelium, et per istas reliquias, quæ in ista ecclesia sunt, ut non præsumatis ullo modo communicare, neque accedere ad altare, si hoc fecistis aut consentistis, aut scitis quis hoc fecerit. Si autem omnes tacuerint, et nullus hoc dixerit, accedat ad altare sacerdos et communicet illos, quos vult in aquam mittere. Cum autem communicant, dicat sacerdos per singulos: Corpus et sanguis Dni nri Jhu Xpi sit tibi hodie in comprobationem. Hæc est celebratio missæ ad iudicium sive aquæ sive ferri. Justus es Dno. Beati immac. Dæ qs omps sic nos tuam gratiam promereri, ut nostros corrigamus excessus sic confitentibus relaxare delictum, ut coerceamus in suis pravitatibus obstinatos. Per. Expleta missa, faciat sacerdos aquam benedictam, et vadat ad locum ubi homines probantur. Et cum probati sunt de omnibus bibere de aqua benedicta: et cum dederit, dicat ad unumquemque eorum: Hæc aqua fiat tibi hodie ad comprobationem. Postea vero convertat se sacerdos ad aquam, ubi illam mittit, et conjurat his verbis sequentibus imprimis dicendo: Deus in adiutorium meum intende. Ter cum Gloria. Kyrie eleison. Xpe eleison. Ter et letaniam, et nominibus Sanctorum in eadem recitatis dicat hos versus. Pro hujus negotii qualitate te rogamus audi nos. †. Ut justitiæ non dominetur iniquitas, sed subdatur falsitas veritati. Te rogamus audi nos. Ter. qua finita cantet presbyter Pater noster. Credo in Deum. Et dicat Dominus vobiscum. Adjuro te aqua in nomine Dei Patris omnipotentis, qui te in principio creavit, et te jussit ministrare humanis necessitatibus, qui etiam te jussit segregari ab aquis superioribus. Adjuro te etiam per

rum continetur. Apud Eccard., t. II Rer. Franc. p. 923.

(248) Agit de hoc probationis genere Brunius toto libro vi tom. II copiose, suntque ei testimonia eam in rem extra dubium posita complura etiam recentiora de lamiis præsertim hoc iudicio condemnatis, de quo citatur Wier. de Præstigiis dæmonum lib. vi c. 7; exstatque Scribonii epistola de Purgatione sagarum super aquam frigidam; qui etiam refutat Nevaldi exegesis purgationis sive examinis sagarum super aquam frigidam. Godelman vero Scribonii hanc refutationem refutat de *Magis et Veneficis, et Lamiis noscendis et puniendis*, Francof. anno 1591. Brunius Scribonii systema refutat. Quomodo hæc probatio in Gallia fuerit disseminata ostendit cap. 3 et 4; tum vero, an per bonos, an per malos angelos effectus fiant, disquirat cap. 5, recteque judicat § 2. p. 312 etiamsi quandoque productus fuerit effectus temerarium esse eundem iterare. Add. *Mulierum lavatio, quam purgationem per aquam frigidam. Item vulgaris de potentia Lamiarum opinio; quod utraque Deo, naturæ, omni jure, et probatæ consuetudini sit contraria. Auctore Conrado ab Anten, I. U. L. Lubecæ an. 1590.* Vicissim vero ab eodem Brunio citatur Rickii *Defensio probæ, ut loquuntur, aquæ frigidæ, qua in examinatione maleficarum plerique judices hodie utuntur; sæculo nempe adhuc xvi.* Quo finiente vixit auctor *Coloniæque prodiit liber.*

ineffabile nomen Dni nri Xpi Filii Dei omnipotentis, sub cujus pedibus mare, elementum aquarum calcabile se præbuit: qui etiam baptizari in elemento aquarum voluit, et per individuam Trinitatem, cujus voluntate aquarum elementum divisum est, et populus Israeliticus super illud siccis pedibus transivit. Ad cujus etiam invocationem Helias ferrum, quod de manubrio ceciderat, super aquam natate fecit, ut nullo modo suscipias hunc hominem, si in aliquos ex hoc est culpabilis, quod illi objicitur: scilicet, ut per opera aut per consensum, aut per scientiam, aut per ullum ingenium; sed fac eum natate super te, et nulla possit esse contra te aliqua facta causa, aut nulla præstigatio quod illud non possit manifestare. Adjurata autem per nom Xpi præcipimus tibi, ut per nomen ejus obedias, cui

Alia. Ds qui maxima quæque sacramenta.... serviens ad diabolicas fraudes detegendas, et ad eorum figmenta, argumenta dissolvenda, atque ad multiformes eorum artes destruendas divinæ gratiæ sumat effectum. Discedant hinc omnes insidiæ latentis inimici, quatenus veritas de his, quæ a nobis divini sensus et alieni cordis ignaris requiruntur, tuo judicio expedita per invocationem sancti tui nominis patefacta clarescat. Et ne unde requirimus injuste innocens damnetur; neque nocens a te, qui lux vera es, cuique non sunt obscuræ tenebræ, et qui illuminas tenebras nostras, quærentibus veritatem impune possit deludere te, quem occulta non transeunt, ostendente, et virtutem tuam, qui secretorum es cognitor declarante, fiat hinc nobis in te credentibus veri cognitio manifesta.

Alia. Omnis Ds qui baptismum in aqua fieri jussisti et hominibus remissionem peccatorum in eo concessisti, tu judex justus rectum judicium in ista aqua discerne, ut si culpabilis sit iste homo de prænominata causa, aqua quæ in baptismo eum suscepit, nunc non recipiat. Si autem inculpabilis sit, nunc in se recipiat, nullumque maleficium tui examinis veritatem in isto judicio prævaleat immutare, sed contra cunctas demoniacas illusiones, obstantibus sancti Joannis Baptistæ meritis ad dignos fructus pœnitentiæ, qui culpabilis est, compellatur. Per.

Alia. Dne Ds omnis, qui aquarum substantiam archanis tuis subter esse jussisti, nobisque Spiritu sancto cooperante per eam abolitionem omnium peccatorum remissione dedisti, tu præsta per opera justitiæ tuæ ut hæc aqua per virtutem sanctæ Trinitatis, quamvis ifuens, tamen sit sanctificata, et omnium fantasmatum ad inventiones expellat, detque justis et innocentibus de prænominata causa, pro qua discutiendi sunt securitatem, reis quidem cul-

(249) Apud Eccardum, t. II Rer. Francic. præmittitur tit. *Aquæ calidæ et ferri candentis judicium;*

parum manifestatione, ut uterque in ea probatione qua inventus est, iste per probitatem justitiæ, ille per correptionem obdurationis laudent nomen sanctum tuum in ea claritate qua permanes in sæcula sæculorum. Amen.

Domine Deus omnis, qui baptismum fieri jussisti in aqua, et per lavacrum regenerationis humano generi remissionem omnium peccatorum donare dignatus es, sanctifica quæ hanc fluentem aquam, et justum in ea discerne judicium, qui solus es judex et fortis, ita ut si innocens sit iste homo de prænominata causa, aqua, quæ in baptismo eum suscepit, nunc in se recipiat, et mundus et innocens de imo profundo abstrahatur hujus aquæ. Per.

Post conjugationem autem et benedictionem aquæ exuat illos vestimentis eorum, et faciat illos per singulos osculari evangelium et crucem Christi, et post hæc de ipsa aqua benedicta aspergat super unumquemque conjuratus eum his verbis. Adjuro te N. per invocationem Dni nri Ihu Xpi et per judicium aquæ frigidæ, adjuro te per Patrem et Filium et Spiritum sanctum, et per Trinitatem inseparabilem et per Dnm nrm Ihu Xpm, et per omnes angelos, et archangelos, et per omnes sanctos Dei, et per diem tremendum judicii Dei et per XXIII seniores qui cotidie Deum laudant, et per quatuor evangelistas, et per XII apostolos, et per XII prophetas, per martyres, et confessores, atque virgines, et principatus et potestates, et per dominationes et virtutes, et per thronos, cherubim et seraphim, et per omnia secreta cœlestia te adjuro, et per tres pueros, qui cotidie Deum laudant Sidrac, Misac, et Abdenago et per CXXIII. millia, qui pro Christo passi sunt, et per sanctam Mariam matrem Dni nri Ihu Xpi, et per cunctum populum Dei, et per illud baptismum, quod sacerdos super te regeneravit, te adjuro, ut si tu de hoc furtu scis, aut vidisti, aut baiolasti, vel in domum tuam recepisti, aut consentiens aut consentaneus exinde fuisti. Aut si habes cor ingrasatum vel induratum, aut si culpabilis inde es, evanescat cor tuum, et non suscipiat te aqua, neque ullum maleficium contra hoc prævaleat. Hoc autem Dne Ihu Xpe fac ad laudem et gloriam per invocationem nominis tui, ut omnes agnoscant quia tu es Deus benedictus qui vivis et regnas per omnia.

Post aquæ benedictionem dicat hoc versus. Exurgat Deus et dissipentur inimici ejus, et fugiant qui oderunt eum a facie ejus. Sicut deficit fumus, deficiant. Sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant a facie Dei. *Ter cum Gloria Tunc (249) statim projiciet eos in aquam. Hæc omnia debent jejuni facere; neque illi antea comedunt, qui ipsos mittunt in aquam.*

Inquisitus aliquis de furtu, vel luxuria, adulterio, vel qualicunque re alia, et nolens confiteri magistro seniori vel aliis, ista erit ratio. Pergens sacerdos ad ecclesiam induat se vestimentis sacris, excepta casula, ferens in leva sanctum evangelium cum chrismario, eaque, quæ hic desunt suppleantur: tum additur judicium panis et casei.

et patraciniis Sanctorum, calicemque, crimine implicito, in atrio ecclesie, dicat astanti plebi in ostio ecclesie: Videte fratres christianae religionis officium. Ecce lex in qua spes et remissio peccatorum hic chrismatis unctio; hic corporis et sanguinis Domini consecratio. Videte ne tantae beatitudinis hereditate, et consortio privemini, implicantes nos sceleri alieno, quia scriptum est: non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, digni sunt morte.

ORDO PROBANDI PER AQUAM, IGNITOS VOMERES, PANEM ET CASEUM, etc., (250).

(Ex Cod. Ithenaugdensi sac. XI aut XII.)

. . . peccata vestra. Quod si vos non dimiseritis, nec Pater vester qui in caelis est dimittet vobis peccata vestra . . . *Offert. De profundis clamavi ad te Dne. Secreta.*

Ab omni reatu nos, Domine, sancta quae tractamus absolvant et eadem nos muniant a totius pravitalis et diabolicæ illusionis incursu. Per.

Com. Amen dico vobis, quidquid.

Ad Complendum. Conspirantes contra tuae plenitudinis firmamentum dextrae tuae virtute prosterne, ut iustitiae non dominetur iniquitas, sed subdatur falsitas veritati.

Alia. Ostende nobis Domine misericordiam tuam ad examinandum rectum iudicium, ut per adventum Spiritus sancti omnis falsitas diabolicæ artis procul remota existat. Per.

Conjuratio. Adjuro vos homines per Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, et per sanctam Trinitatem, et per invocationem unigeniti Filii, et per vestram (tuam) Christianitatem, quam accepistis et per sanctum Evangelium, et per istas reliquias quae in ista ecclesia sunt, ut non praesumatis (mas) ullo modo communicare neque accedere ad altare, si vos (tu hoc fecistis (ti), aut consensistis (ti), aut scitis (scisti) quis hoc fecerit. *Hic incipiunt VII psalmi penitentiae. Et sequens Letania.*

Kyrieleyson. Xpel.	S. Jacobe. or.
Christe audi nos.	S. Philippe. or.
Salvator mundi. adjuva nos.	S. Bartholomee. or.
	S. Matthee. or.
Sca. Maria. or.	S. Thoma or.
S. Michael. or.	S. Thathee. or.
S. Gabriel. or.	S. Simon. or.
S. Raphael. or.	S. Matthia. or.
Omnes sci angeli et archangeli. orate pro.	S. Barnaba. or.
	S. Marce. or.
S. Joannes. or.	S. Luca. or.
S. Petre. or.	Omnes sci Apli. or.
S. Paule. or.	S. Stephane. or.
S. Andrea. or.	S. Laurenti. or.

(250) Codex hic ab initio et fine mancus, in medio quoque quasdam habet lacunas; quas aliunde supplere haud facile fuerit, unde ea solum ex Martenio litteris minusculis restituimus, quae in nostro codice vetustate vel exesa, vel atrita sunt. Facile autem liquet totam missam hic fuisse positam, quam ad

A	S. Cleto. or.	S. Damase. or.
	S. Clemens. or.	S. Leo. or.
	S. Sixte. or.	S. Eusebi. or.
	S. Corneli. or.	S. Gregori. or.
	S. Cypriane, or.	Omnes sci Confessores
	S. Alexander. or.	orate pro nobis.
	S. Felix. or.	S. Felicitas. or.
	S. Agappite. or.	S. Perpetua. or.
	S. Caliste. or.	S. Petronella. or.
	S. Marcelle. or.	S. Agnes. or.
	Omnes sci martyres, orate	S. Agatha. or.
	pro nobis.	S. Cecilia. or.
	S. Juliana. or.
	S. Lucia. or.
	S. Tecla. or.
B	S. Ambrosi. or.	S. Affra. or.
	S. Severine. or.	S. Columba. or.
	S. Augustine. or.	S. Anastasia. or.
	S. Jeromine. or.	S. Susanna. or.
	S. Servaci. or.	S. Eugenia. or.
	S. Silvester. or.	S. Eufemia. or.
	Omnes scae Virgines et Viduae. orate pro nobis.	
	Omnes sci infantes et innocentes. or.	
	Omnes sci poenitentes. orate pro.	
	Omnes sci modachi et heremite. or.	
	Omnes sci orate pro nobis.	
	Propitius esto. parce nobis Dne.	
	Propitius esto. libera nos Dne.	
	Ab omni malo libera nos D.	
	A morbo malo libera nos D.	
	A periculo mortis. libera nos D.	
C	Ab omni iniquitate. libera nos D.	
	Per crucem et passionem tuam. I.	
	Peccatores. te rogamus audi.	
	Ut pacem nobis dones. te.	
	Ut sanitatem nobis dones. te.	
	Ut remissionem peccatorum nobis dones. te rog.	
	Ut aeris temperiem bonam nobis dones. te.	
	Ut fruges terrae nobis dones, te.	
	Ut domnum apostolicum in sancta religione conservare digneris, te rog.	
	Ut regem nostrum et exercitum Christianorum perpetua prosperitate conserves.	
	Ut eis vitam, sanitatem atque victoriam donare digneris. Te rogam.	
	Pro hujus negotii qualitate. Te rog. audi.	
D	Ut iusticie non dominetur iniquitas, sed subdatur falsitas veritati. Te rog.	
	Ut justum iudicium discernere digneris. Te rog.	
	<i>Fili Dei, te rogamus audi.</i>	
	Agnus Dei qui tollis peccata mundi, miserere nobis.	
	Agnus Dei qui tollis peccata mundi parce.	
	Christe audi nos.	

faciendum iudicium probationis in frigida aqua ex ms. codice S. Victoris Parisiensis exhibet idem Martenius, t. II de antiquis Ecclesie Ritibus, p. 942. Quae enim hic habentur ab initio, ultima sunt Evangelii ibidem perperam ex Joanne citati, cum habeatur Marci XI. Sic vero orditur codex.

Kyrieleyson. Christe el. Kyriel. Pater noster. **A** Justus es Dne, et rectum judicium tuum. Ostende nobis Dne misericordiam tuam! Et salutare tuum da nobis. Fiat misericordia tua Dne super nos. Quemadmodum. Convertete nos Deus. Et averte iram tuam a nobis. Miserere nostri Dne. Miserere nostri. Non nobis Dne non nobis. Sed nomini tuo da gloriam. Dne exaudi orationem meam. *Ps.* Deus misereatur nostri. Dne Deus virtutum converte. Et ostend. Dnus vobiscum. Et cum spiritu tuo.

BENEDICTIO FERRI JUDICIALIS OR.

Benedic Dne per potentie tue virtutem hoc genus metalli, ut in eo propter nomen sanctum tuum omni demonum falsitate procul remota omnique fascinatione et fallacia infidelium sublata, verissimi iudicii tui fidelibus tuis veritas pateat, quatenus laudabile et gloriosum nomen tuum in sancta Ecclesia **B** tua semper glorificetur. Per.

Oratio ante iudicium faciendam.

Deus psalmator hominum et totius bonitatis auctor, respice super nos famulos tuos ad te toto corde clamantes, et presta propitius per interventum unigeniti Filii tui Domini nostri Jesu Christi, ut in hoc examinationis iudicio non praevalcant aliqua falsitatis jacula inimici, sed manifestetur per te veritas et declaratur rectitudo iusticie. Per eundem.

BENEDICTIO FERRI FERVENTIS AD JUDICIUM DEI.

Deus omnipotens, Deus Abraham, Deus Isaac, Deus Jacob, Deus omnium bene viventium, Deus origo et manifestatio omnis iusticie, qui solus est (es) justus iudex, fortis et patiens; dignare nos exaudire famulos tuos orantes ad te pro benedictione **C** hujus ferri. Unde rogamus te Domine iudicem universorum, ut mittere digneris sanctam et veram benedictionem tuam super hoc ferrum, ut sit refrigerium illud portantibus et habentibus iustitiam, et credentibus in tuam iustitiam et fortitudinem; et sit ignis ardens iniqui, et facientibus iniqua, et credentibus in injustitiam suam, et injustam pompam diabolicam. Convertete Domine incredulitatem iniquorum per virtutem et per benedictionem tuam, et per invocationem sancte Trinitatis, Patris, et Filii, et Spiritus sancti; et mitte in hoc ferrum vim virtutis tue ac veritatis, ut in eo semper per misericordiam et veritatem tuam verissima iustitia, quae tibi soli cognita est, fidelibus tuis ad emendationem iniquorum manifestissime declaretur, de quacumque **D** quaestione ratio fuerit agitata, et nullam potestatem habeat diabolica virtus veritatem tuam aut occultare aut depravare; sed sit servis tuis in munimentum fidei ad credulitatem divinae majestatis tue, et ad certificationem manifestissime misericordiae ac verissime tue veritatis. Per.

Alia. Deus iudex justus, qui auctor pacis es, et iudicas aequitatem, te suppliciter rogamus, ut hoc ferrum ordinatum ad justam examinationem cujuslibet dubietatis faciendam benedicere et sanctificare

digneris, ita ut si innocens de praenominata causa, unde purgatio querenda est, hoc ferrum ignitum in manus acceperit (int), vel pedes immiserit (int), illaesus (i. e) appareat (ant) et si culpabilis (es) sit (sint) aut reus (i. e) justissima sit ad hoc virtus tua, in eo cum veritate declarandum, quatinus iusticie non dominetur iniquitas, sed subdatur falsitas veritati. Per (251). Benedictio Dei Patris et F. et Sp. sci descendat super hoc ferrum, ad discernendum verum Dei iudicium.

Oratio aquae igne ferventis ad Dei iudicium faciendum. Deus iudex justus, fortis et patiens, qui auctor es pacis et iudicas aequitatem, tu iudica quod justum est Dne, et rectum iudicium tuum, qui respicis super terram, et facis eam tremere. Tu Deus omnipotens, qui per adventum Filii tui Domini nostri Jesu Christi mundum salvasti, et per sanctissimam passionem genus humanum redemisti, tu sanctifica hanc aquam igne ferventem, qui tres pueros Sydrac. Mysac et Abdenago iubente rege Nabuchodonosor in camino ignis accensa fornace salvasti illaesos, et per angelum tuum eduxisti. Tu clementissime dominator presta, ut si innocens (tes) de hoc furto vel de hoc stupro hanc aquam igne ferventem manum (manus) suam (as) miserit (int), sicut tres pueros supra dictos in camino ignis solvisti, et susannam de falso crimine liberasti, ita de hac aqua igne fervente salvum et inlaesum educa. Si vero culpabilis in gravante diabolo cor induratum praesumpserit, in hanc aquam igne ferventem manum suam mittere, tua iustissima veritas hoc declaret, et in hujus corpore tuam veritatem manifesta, ut anima per penitentiam salvetur, et si culpabilis per aliqua maleficia aut per herbas peccata sua contueri voluerit, tua dextera hoc evacuare dignetur. Per unicum Dominum nostrum Jesum Xpm Filium tuum. Qui tecum.

Alia. Benedico te creatura aquae per ignem ferventis in nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, ex quo cuncta procedunt; adjuro te per eum, qui te ex fluminibus quatuor totam terram rigare praecipit, et de petra produxit, et te in vinum convertit, ut nullae insidiae diaboli neque malitia hominis te a veritate iudicii separare possint, sed punias noxium (os am as), et illesum purifies, et innocentem. Per eum quem nulla latent occulta, et qui misit te per diluvium super universum orbem, ut peccatores deleres, et adhuc venturus es (est) iudicare vivos ac mortuos, et seculum per ignem.

Alia. Omnipotens Deus, te suppliciter deprecamur pro hujus negotii examinatione, quam modo hic inter nos ventilamus, ut iusticie non dominetur iniquitas, sed subdatur falsitas veritati, et si aliquis hanc praesentem examinationem per aliquod maleficium aut per herbas terrae tegere vel impedire voluerit, tua sancta dextera iustissime iudex evacuare digneris.

Alia. Oremus. Omnipotens sempiternus Deus, qui

(251) Ultima haec desunt in Martenio.

tua iudicia incommutabili dispositione justus ubique A
 judex discernis, tu clemens in hoc iudicio ad invo-
 cationem sancti tui nominis, quod a te intentio fide-
 lium implorat, tua justissima examinatione declara.
*Per. Postea vero fumo myrræ oderetur et sumetur cal-
 daria, subtus quam et in circuitu, et sic omne furtum
 probabitur.*

BENEDICTIO AQUÆ FRIGIDÆ AD JUDICIUM DEI.

Omnipotens sempiterne Deus, adesto invocatio-
 nibus nostris, et hanc aquam ad hunc (hos has) ho-
 minem (es) purificandum præparatam virtute tuæ
 benedictionis infunde, et salubritas per tui nominis
 invocationem expetita sit ab omni impugnatione an-
 alicui hostis defensa. *Per.*

Adjuratio.

Adjuro te (vos) homo (mines) per Patrem et Fi-
 lium et Spiritum sanctum, per diem tremendi judi-
 cii, et per quatuor evangelistas, et per XXIII senio-
 res, qui indefessa voce Dnum laudant, et nunquam
 concessant. Adjuro te per XII Aplos et per C qua-
 draginta III millia innocentium, qui pro Christo
 passi sunt, per victoriam martyrum, et per invo-
 cationem sacri baptismatis tui, ut si tu de hac re cul-
 pabilis sis sive in facto aut aliquo modo indurato
 corde a diaboli suggestione ad hoc iudicium non
 præsumptuosus accedas, et aqua te non suscipiat, et
 hoc signo crucis Christi tuæ malitiæ appareat, et
 virtus omnipotentis Dei manifestetur. *Per eundem.*

BENEDICTIO EJUSDEM AQUÆ.

Dne Deus omnipotens, qui baptismum in aqua
 fieri jussisti et per lavacrum regenerationis humano
 generi remissionem peccatorum donare dignatus es, C
 sanctifica quæsumus hanc aquam, et justum in ea
 discernendum iudicium, qui solus es justus judex
 et fortis, ut si reus sit homo iste de prænominata
 re, aqua quæ eum in baptismo suscepit, nunc non
 recipiet: si autem inculpabilis et innocens sit inde,
 aqua quæ eum in baptismo suscepit, nunc in se re-
 cipiat, et si mundus et innocens sit inde, sanus de
 profundo hujus aquæ abstrahatur. *Per.*

Adjuratio. Adjuro te aqua in nomine Patris omni-
 poténtis, qui te in principio creavit, et te jussit mi-
 nistrare humanis necessitatibus, qui te jussit segre-
 gari ab aquis superioribus. Adjuro te etiam per
 ineffabile nomen Jesu Christi Filii Dei omnipotentis
 sub cujus pedibus ambulanti in mari te calcabilem
 præbuisi, qui in te etiam baptizari voluit. Adjuro te D
 etiam per Spiritum sanctum, qui super Dnum bap-
 tizatum ascendit. Adjuro te per nomen sanctæ et
 individuæ Trinitatis, cujus voluntate aquarum ele-
 mentum divisum est, et populus Israel per illud,
 siccis pedibus transiit, ad cujus invocationem Helias
 ferrum, quod de manubrio exierat, super aquam
 natate fecit, ut nullo modo suscipias hominem hunc
 N. ut si in aliquo est culpabilis, quod eis objicitur.
Per.

Tertia Adjuratio.

Si in aliquo est culpabilis ille, pro quo iste ad
 probationem mittendus est, scilicet aut per opera,

aut per consensum, aut per scientiam, aut per ullum
 ingenium, fac eum super te natate, et nulla possit
 a te causa esse aliquo modo facta, aut per ullum
 præstigium, quo illud non possit manifestari. Adjuro
 autem te per nomen Christi, et præcipio tibi, ut
 nobis obedias per nomen ejus, cui omnis creatura
 servit, quem Cherubim et Seraphim collaudant di-
 centes Sanctus sanctus sanctus Dnus Deus exerci-
 tum, qui etiam regnat et dominatur per infinita
 secula seculorum. Amen.

Quarta Adjuratio.

Deus qui maxima quæque sacramenta in aquarum
 substantia condidisti: adesto propitius invocatio-
 nibus nostris, et elemento huic multimodis purificatio-
 nibus præparato virtutem tuæ benedictionis infunde,
 ut creatura mysteriis tuis serviens ad diabolicas et
 humanas fallacias detegendas, ad eorum argumenta
 et signa dissolvenda, atque multivomes (*lege mul-
 tiformes*) eorum artes destruendas divinæ gratiæ
 sumat effectum. Discedant hinc omnes insidiæ laten-
 tis inimici, quatinus veritas de his, quæ a nobis
 divini sensus et alieni cordis ignavis requiruntur,
 tuo iudicio expetita, per invocationem tui sancti
 nominis patefacta clarescat; et ne unde requirimus,
 innocens injuste damnetur, neque nocens a te, qui
 lux vera es, cuique non sunt obscuræ tenebræ, et
 qui illuminas tenebras nostras, quærentibus verita-
 tem impune possit deludere. Te, quem occulta non
 transeunt ostendente, et virtute tua, qui occultorum
 es cognitor, declarante fiant (*lege fiat*) hinc nobis in
 te credentibus veri cognitio manifesta. *Per.*

Quinta Adjuratio.

Adjuro te homo N. per invocationem Dni nostri
 Jesu Christi ad iudicium aquæ frigidæ. Adjuro te per
 Patrem et Filium et Spiritum sanctum, et per Tri-
 nitatem inseparabilem, et per omnes. *Desunt hic duo
 folia in Ms.*

Verbum caro factum est et habitavit in nobis, et
 vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a
 Patre, plenum gratia et veritate.

JUDICIUM AD VOMERES.

Dne Deus omnipotens, qui creasti cælum et terram,
 mare et omnia quæ in eis sunt, qui hominem ad ima-
 ginem tuam formasti, qui Filium tuum unigenitum
 Dnum nrm Jesum Christum cooperante spiritu sancto
 in utero intemeratæ Virginis misisti, qui ex illa
 eum carnem humanam sumere voluisti, per illius
 dilectissimi Filii tui Dni nri Jesu Christi nomen
 atque per merita sanctæ Dei genitricis Mariæ te
 invocamus, tuamque majestatem supplices exoramus
 ut in hoc examinationis iudicio evanescere jubeas
 omnes versutias diabolicæ fraudis calliditatisque,
 sive incantationes hominum sive mulierum, nec
 non et valitudo herbarum, ut omnibus circum-
 stantibus appareat quia tu es justus et justitiam
 diligis, et non est qui resistat majestati tuæ. Ideoque
 dominator Dne cælorum et terræ, creator aquarum,
 rex universæ creaturæ tuæ, in tuo sancto nomine
 atque virtute benedicimus hos vomeres ad discer-

nendum iudicium verum, ut ita, si iste homo innocens sit de hujus rei in questione, quam inter nos ventilamus et tractamus, qui nudis pedibus super eos ambulaverit, tu Deus omnipotens sicut liberasti tres pueros de camino ignis ardentis, et Susannam de falso crimine, et Daniele de lacu leonum, sic innocentes pedes tua potenti virtute falsos (salvos) et illesos conservare digneris. Si autem iste homo culpabilis sit de prenominate re, et suadente diabolo tuam potentiam ausus tentare fuerit, et super eos ambulaverit, tu qui justus es et iudex, fac manifestam in ejus pedibus apparere unctionem tibi ad honorem et laudem (et) gloriam, nobis autem servis tuis ad constantiam et confidentiam nominis tui, perfidis autem et obsecatis ad confusionem et penitentiam peccatorum suorum, ut inviti cognoscant, quod sponte noluerunt, te esse iudicem vivorum atque mortuorum viventem atque regnantem in secula seculorum. Amen.

Relicto duarum linearum spatium, quarum litteræ studio videntur erasæ, pergil.

Adesto Dne supplicationibus nostris, ut quod nostræ humilitatis gerendum est ministerio, intercedentibus omnibus sanctis tuis tuæ virtutis impleatur effectu. Per.

Perveniat (l. præveniat) nos quæsumus Dne misericordia tua, et voces nostras clementia tuæ propitiationis anticipet. Per.

A Exorcizo te creatura salis per Deum vivum, per Deum verum, per Deum sanctum, qui te per Heliseum prophetam in aquam mitti jussit, ut sanaretur sterilitas aquæ; ut efficiaris sal exorcizatum ad salutem credentium, et sis omnibus te sumentibus sanitas animæ et corporis: effugiat, atque discedat ab eo loco quo aspersus fueris, omnisque spiritus imvelversalia diabolicæ fraudis, omnisque spiritus immundus adjuratus, per eum, qui venturus est iudicare vivos.

Exorcizo te creatura salis in nomine Dei Patris omnipotentis, et in caritate Dni nostri Jesu Christi, et in virtute Spiritus sancti: exorcizo te per Deum vivum, per Deum verum, per Deum sanctum, qui te ad tutelam humani generis procreavit, et populo venienti ad credulitatem per servos suos consecrari præcepit, ut in nomine sanctæ Trinitatis efficiaris salutare sacramentum ad effugandum inimicum.

Proinde rogamus te Domine Deus noster, ut hanc creaturam salis sanctificando sanctifices, et benedicens benedicas, ut fiat omnibus accipientibus perfecta medicina, permanens in visceribus eorum in nomine Dni nostri Jesu Christi, qui.

Exorcizo te creatura salis per nomen Dni nri Jesu Christi, per gloriam et regnum ejus, per omnipotentiam et virtutem ejus, per illum redemptorem et salvatorem mundi te exorcizo, qui.

BENEDICTIONES VARIÆ

ANNUALIS BENEDICTIO PUTEI.

Deprecamur Dne clementiam pietatis tuæ, ut aquam putei hujus cœlesti benedictione sanctifices, et ad communem vitam concedas salubrem, et ita ex eo fugare digneris omnem diabolicæ tentationis incursum, ut quicumque ex eo hauscrit hiberitve, vel in quibuslibet necessariis usibus hausta aqua usus fuerit, totius sanitatis ac virtutis dulcedine perfruatur, ut tibi semper sanctificatori et salvatori omnium Dno gratias agere mereatur. Per.

SUPER VASA IN ANTIQUIS LOCIS REPERTA.

Omnipotens sempiternæ Deus, insere te officiis nostris, et hæc vascula arte fabricata gentilium sublimitatis tuæ potentia ita mundare digneris, ut, omni immunditia depulsa, sint tuis fidelibus tempore pacis ad (ac) tranquillitatis utenda. Per.

Alia. Deus qui in adventu Filii tui Dni nostri omnibus tuis mandasti fidelibus, adesto propitius invocationibus nostris, et hæc vascula, quæ tuæ indulgentiæ pietatis post (p') spatia temporum a voragine terræ abstracta humanis usibus reddidisti, gratiæ tuæ largitate emunda. Per.

BENEDICTIO AD FRUGES NOVAS.

Oremus pietatem tuam omnipotens Deus, ut has

C primitias creaturæ tuæ (quas) acris et pluvie temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas, et fructus terræ tuæ ad malum... *Desinit pagina, et sequuntur alia, sed cœva, manuscripta*: salutare generi humano, et per invocationem. . . ut quicumque ex. . . sumpserint, corporis sanitatem et animæ tutelam percipiant.

BENEDICTIO AD OMNIA QUÆ VOLUERIS.

Benedic Dne hanc creaturam arborum, quam tu nobis largitas (te) ad perfruendum dare dignatus es, et præsta clementissime Pater, ut dum harum arborum fructu in nomine sanctæ Trinitatis vescimur, sempiternæ tuæ benedictione (is) participemus. Per.

Alia. Creator et conservator humani generis, dator gratiæ spiritualis, largitor æternæ salutis, tu Dne emitte Spiritum tuum sanctum super hanc creaturam tuam H. ut armata virtute cœlestis defensionis, qui ex ea gustaverint, proficiat illis ad æternam salutem. Per. In unitate ejusdem Spiritus sancti.

BENEDICTIO VEXILLI BELLICI.

Omnipotens sempiternæ Deus, qui es cunctorum